

**Høring - forvaltningsplan for Rondane - Dovre- Hemmeldalen mfl.
verneområder**

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Formannskapet	2026/45	30.09.2026
Kommunestyret	2026/55	14.10.2026

Vedlegg

- 1 Høringsuttalelse - Prosjektplan - Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til Forvaltningsplan for Rondane – Dovre – Hemmeldalen mfl. Verneområder slik det framgår som forslag til endringer i saksframlegget.

Høringsinnspill til forvaltningsplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Formannskapets behandling i møte 30.09.2026:

Enhetsleder Jesper Engel deltok under behandlingen av saken.
Kommunedirektørens forslag til innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak i Formannskapet 30.09.2026:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til Forvaltningsplan for Rondane – Dovre – Hemmeldalen mfl. Verneområder slik det framgår som forslag til endringer i saksframlegget.

Høringsinnspill til forvaltningsplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Kommunestyrets behandling i møte 14.10.2026:

Ole Gustav Narud stilte spørsmål om sin habilitet. Han er i styret og er grunneier i området. Narud ble enstemmig erklært inhabil, og fratrådte behandlingen av saken.

Forslag om redaksjonell endring i punkt 2 fra SP v/Björg Steine.
Norsk Folkehjelp og andre redningsorganisasjoner som inngår i den offentlige redningstjenesten gis bedre mulighet til kjentmannskjøring og nødvendig øvingsaktivitet.

Formannskapetets innstilling med redaksjonell endring fra SP enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret 14.10.2026:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til Forvaltningsplan for Rondane – Dovre – Hemmeldalen mfl. Verneområder slik det framgår som forslag til endringer i saksframlegget.

Høringsinnspill til forvaltningsplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Bakgrunn

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, har i møte 15. mai 2026, styresak 26/2026 gjort vedtak om at forslag til forvaltningsplaner for våre 14 verneområder legges ut til offentlig høring.

Les mer her:

[Nasjonalparkstyre | Forvaltningsplan rullering 2026 - om høringen](#)

Her finnes alle dokumenter som nasjonalparkstyret ønsker å få tilbakemelding på.

Høringsfrist er 15. oktober 2026.

Kommunestyret i Åmot kommune har tidligere behandlet «Høringsuttalelse – Prosjektplan – Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat» PS 2021/42. Formålet med denne høring var at nasjonalparkstyret ønsket tilbakemelding på planarbeidet som skulle legges til rette for selve rulleringen av endelig forvaltningsplan, som høringen her handler om.

Høringsuttalelsen ligger vedlagt.

Vedtak i kommunestyret 10.11.2021:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021. Høringsinnspill til prosjektplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Per Walmsnæs (H) ber om at Forsvaret for mulighet til å komme med høringsuttalelse til forslag til ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat.

Enstemmig vedtatt.

I forbindelse med arbeidet med dette høringsnotat har administrasjonen i Åmot kommune fått bistand av lokale kapasiteter; Erik Mønnes og Erik Hartz, som har stor allmennkunnskap om Åmot vestfjell generelt og Hemmeldalen naturreservat spesielt.

Den 16. juni 2026 inviterte nasjonalparkforvalter til åpent møte for å informere om planforslagene og høringen - møtet fant sted på Evenstad.

For å ta et lite tilbakeblikk på hva som i utgangspunktet er formålet med opprettelsen av Hemmeldalen naturreservat skal vi tilbake til 24. november 2006 og verneforskriftens § 2:

«Formålet med fredningen er å ta vare på:

- Et stort tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer.
- Biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Sentrale leveområder for villrein.
- Våtmarksområder med et rikt fugleliv.
- Et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper»

Og som det er beskrevet i høringsuttalelsen om planforslaget har området som Hemmeldalen naturreservat omfatter har vært benyttet av mennesker siden isen trakk seg tilbake for 10 000 år siden. Spor etter jakt og fangst samt utnyttelse av utmarka i ulike sammenhenger taler sitt tydelige språk - helt fram til i dag. Villreinstammen i Rondane, som Hemmeldalen naturreservat er en del av, er en av de få opprinnelige stammene i Europa og dermed unik i verdenssammenheng. Det er grunneierne og rettighetshaverne som har bidratt til at en nå har en bærekraftig villreinstamme på om lag 2300 vinterdyr (Rondane syd, sør for Fv27), mot under 70 for 50 år siden. Videre er det grunneiere og rettighetshavere som, gjennom lang tid

også før det ble naturreservat, ikke har foretatt tekniske inngrep annet enn ordinært vedlikehold og i stand setting/bevaring av gamle bygninger, og derved bidratt til å bevare områdets kulturlandskap, kulturhistorie og naturverdier. Dette er viktige momenter å ha med seg videre.

Mengden dokumenter i denne høringen er omfattende og dette høringsnotat vil i stor grad bare omhandle Hemmeldalen naturreservat.

Vurdering

Åmot kommune er positiv til at det er utarbeidet revidert forvaltningsplan for verneområdene i Rondane-Dovre-regionen. Kommunen støtter målet om å ivareta villreinens leveområder og øvrige verneverdier gjennom en kunnskapsbasert og langsiktig forvaltning. Hemmeldalen naturreservat ble opprettet primært for å sikre villreinens leveområder.

Samtidig er det viktig å understreke at Hemmeldalen etter vår oppfattelse skiller seg fra flere andre deler av planområdet ved at området har lav besøksintensitet, begrenset tilrettelegging for turisme og sterke tradisjoner knyttet til jakt, fiske, beitebruk, seterdrift og annen tradisjonell utmarksbruk. Forvaltningsplanen legger selv til grunn at jakt og fiske representerer viktige inntektskilder for grunneiere og rettighetshavere i området.

Forvaltningen bør i større grad anerkjenne at dagens verneverdier ikke har oppstått til tross for grunneiernes bruk av området, men i stor grad på grunn av den langsiktige og bærekraftige forvaltningen som grunneiere og rettighetshavere har utøvd gjennom generasjoner.

Kommunen mener derfor at forvaltningen av Hemmeldalen i større grad må tilpasses lokale forhold og faktisk belastning på verneverdiene.

Kulturhistoriske stier

Gamle stier i Hemmeldalen og Åmot vestfjell representerer viktige kulturhistoriske spor etter tidligere generasjoners bruk av området. Disse stiene er knyttet til seterdrift, jakt, fangst, beitebruk og annen tradisjonell ferdsel.

Planforslaget har en restriktiv tilnærming til etablering av nye stier og løyper av hensyn til villrein og øvrige verneverdier. Samtidig åpner planen for vedlikehold av eksisterende merkede stier og understreker at eksisterende stier kan opprettholdes.

Kommunen mener det er viktig å skille mellom:

- etablering av nye stier
- vedlikehold av eksisterende kulturhistoriske stier.

Vedlikehold av gamle stier bidrar til å bevare kulturhistoriske verdier og innebærer ikke nødvendigvis økt ferdsel. På møtet på Evenstad kom det fram at forvaltningsplanen ikke skulle hindre vedlikehold av stier som var der før reservatet ble opprettet.

Forslag til endring

Forvaltningsplanen bør tydelig presisere at rydding og vedlikehold av eksisterende kulturhistoriske stier kan tillates når tiltaket ikke medfører vesentlig økning i ferdselen eller konflikt med villreinens arealbruk.

Beredskap – Norsk Folkehjelp, Røde Kors, Politiet, SNO mfl.

Planforslaget legger opp til at øvelses- og utdanningsvirksomhet for redningstjenesten i utgangspunktet bør legges utenfor verneområdet, mens kjentmannskjøring kan tillates i begrenset omfang etter nærmere vurdering.

Kommunen mener dette ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til de beredskapsmessige utfordringene i Hemmeldalen. I dette område skal man ikke undervurdere farene ved ikke å ha kunnskap om topografi og kjøreforhold under vanskelige værforhold.

Området er stort, værutsatt og krevende å operere i. Ved leteaksjoner og redningsoppdrag er lokalkunnskap avgjørende for effektiv innsats og ivaretagelse av sikkerheten for både redningspersonell og publikum.

Det fremstår som lite hensiktsmessig å forutsette at nødvendig kompetanse kan bygges opp uten at mannskapene får anledning til å gjøre seg kjent i de områdene der innsatsen faktisk skal gjennomføres.

Forslag til endring

Forvaltningsplanen bør åpne for årlig nødvendig kjentmannskjøring og øvingsaktivitet for Norsk Folkehjelp og andre redningsorganisasjoner som inngår i den offentlige redningstjenesten, samt eventuelt personale fra politi og SNO – også innenfor naturreservatets grense og i perioder der det ikke er en ulempe for villreinen.

Sluttdato for snøscootertransport

Planforslaget legger opp til at 15. april skal være generell sluttdato for snøscooterkjøring på vårvinteren. Samtidig fremgår det av planforslaget at villreinen de senere årene har benyttet

området mindre enn tidligere, og at innvandringen de siste årene normalt ikke har skjedd før omkring 1. mai.

Kommunen har vanskelig for å se at det er dokumentert grunnlag for å opprettholde eller stramme inn dagens praksis når planens eget kunnskapsgrunnlag peker på at villreinen kommer senere inn i området enn tidligere.

Historisk har kjøring fram til 22. april vært tillatt uten at det er dokumentert negative konsekvenser for verneverdiene. Ved sein påske (1. påskedag kan være så sent som 25. april) har det vært forlenget kjørerett tom. 1. påskedag.

Forslag til endring

Sluttdato for nødvendig snøscootertransport bør settes til 22. april, alternativt må forvaltningsmyndigheten dokumentere hvorfor 15. april vurderes som nødvendig ut fra dagens kunnskapsgrunnlag.

Kulturmiljøer og verneverdige bygninger

Forvaltningsplanen omtaler flere kulturhistoriske forhold, setermiljøer og bygninger, men det er uklart hvilke kriterier som legges til grunn når enkelte områder og bygninger gis særskilt status.

Høringsutkastet framstår som selektivt i sin omtale av kulturmiljøer. Kommunen etterlyser en systematisk oversikt over hvilke bygninger, setermiljøer og kulturhistoriske landskap som er vurdert, og hvilke kriterier som er lagt til grunn. Vi ønsker en spesifikk omtale av andre kulturhistoriske og verneverdige elementer i reservatet.

Vi vil også presisere viktigheten av å kunne vedlikeholde eksisterende grøfter på setervoller og slåttemark samt vanntilførselsledninger mv. Minner om at dette moment ble gitt uttrykk for kommunestyrets vedtak 10. november 2021 i «Høringsuttalelse – Prosjektplan – Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat» og avsnittet om Forholdet mellom gjeldende forvaltningsplan og plan- og bygningsloven kulepunkt 2.

Dette gjelder blant annet:

- seterbygninger og setermiljøer,
- buer – gamle koier/buer/løer med egen historie for eksempel «Fleskkassa» og «Jøssingbu» mfl.
- fangstrelaterte kulturminner,
- ferdselsveger og stier,
- øvrige kulturspor etter tradisjonell bruk.

Forslag til endring

Forvaltningsplanen bør:

- redegjøre for hvilke kriterier som benyttes ved vurdering av verneverdige kulturmiljøer og bygninger,
- dokumentere forutsetningene for hvilke kulturmiljøer som er nedtegnet,
- sikre lik vurdering av kulturhistoriske verdier i hele naturreservatet.
- forsterke fokus på kulturminnene og forvaltningen av disse, spesielt skjøtsel og bruk av setermiljøene.
- Verneforskriftens § 3 skal inneholde formuleringer som tillater vedlikehold av eksisterende grøfter på setervoll og slåttemark samt vedlikehold av vanntilførselssystem.

Lokal tilpasning av forvaltningen

Kommunens viktigste innspill til forvaltningsplanen er behovet for en mer lokalt tilpasset forvaltning av Hemmeldalen naturreservat.

Forvaltningsplanen legger stor vekt på villreinhensyn, noe som er naturlig ut fra verneformålet. Samtidig må restriksjoner stå i forhold til faktisk bruk og belastning i det enkelte område.

Hemmeldalen har ikke samme ferdselspress som sentrale deler av Rondane. Forvaltningstiltak som er nødvendige i områder med stort besøkstrykk, bør derfor ikke automatisk overføres til Hemmeldalen.

Kommunen mener at en kunnskapsbasert forvaltning også må innebære at restriksjoner revurderes dersom kunnskapsgrunnlaget viser endrede forhold.

Forslag til endring

Forvaltningsplanen bør tydeliggjøre at den praktiske forvaltningen av Hemmeldalen skal bygge på:

- lokale forhold inklusive villreinens sesongmessige tilstedeværelse og bruk av området,
- dokumentert belastning på verneverdiene,
- eksisterende kulturhistoriske verdier,
- hensynet til beredskap,
- videreføring av tradisjonell og bærekraftig bruk.

Åmot kommune opplever at flere av de foreslåtte restriksjonene er begrunnet i utfordringer som i hovedsak er knyttet til områder med langt større ferdselspress enn Hemmeldalen. Kommunen mener derfor at det i større grad må dokumenteres hvorfor tilsvarende restriksjoner er nødvendige i Hemmeldalen naturreservat.

Konklusjon

Kommunen mener at forvaltningsplanen i større grad bør dokumentere hvilke konkrete utfordringer som ligger til grunn for foreslåtte innstramminger i Hemmeldalen. Når området beskrives som et område med lav besøksintensitet og begrenset ferdsel, bør det tydeliggjøres hvilke registrerte konflikter eller belastninger som begrunner nye restriksjoner.

Åmot kommune mener at forvaltningsplanen bør justeres slik at:

1. Kulturhistoriske stier kan vedlikeholdes og holdes i hevd.
2. Norsk Folkehjelp gis bedre mulighet til kjentmannskjøring og nødvendig øvingsaktivitet.
3. Sluttdato for snøscootertransport videreføres til 25. april (som er senest mulige dato som 1 påskedag kan falle på).
4. Kulturmiljøer og verneverdige bygninger omtales bredere og etter tydelige kriterier, samt verneforskriftens § 3 gir tillatelse til vedlikehold av eksisterende grøfter på setervoll og slåttemark samt vedlikehold av vannledninger.
5. Hemmeldalen forvaltes ut fra lokale forhold og dokumentert belastning, ikke ut fra generelle restriksjoner utviklet for mer besøkte deler av Rondane.

Hovedbudskapet er at verneverdiene i Hemmeldalen best ivaretas gjennom en lokalt tilpasset forvaltning som balanserer naturvern, kulturhistorie, beredskap og tradisjonell bruk av området.